

مسائل متفرقه

۱. اگر مقصود از مضاربه دوم، مضاربه بین عامل و غیرش باشد، به این معنا که عامل دوم، عامل عامل اول باشد، این مضاربه باطل است.
 ۲. در صورتی که مضاربه از ابتدا صحیح بوده و شرایط لازم (شرایط طرفین، ربح و سرمایه) رعایت شده باشد، اما به هر دلیل فسخ یا باطل شده باشد، صورت های زیر را باید در نظر گرفت:
 - الف) اگر فسخ یا بطلان مضاربه قبل از شروع به تجارت یا قبل از مقدمات تجارت باشد □ چیزی به نفع یا ضرر عامل نیست.
 - ب) اگر در اثنای کار و قبل از حصول سود باشد □ چیزی برای عامل نیست؛ یعنی سود یا اجرتی به او تعلق نمی گیرد و اگر مقداری از سرمایه را هم صرف نفقه اش کرده است (مانند اینکه برای تجارت، به اذن صاحب مال، به سفر رفته و هزینه ای را صرف کرده است) ضامن نیست.
 - ج) در اثنای کار و بعد از حصول نتیجه باشد (یعنی سودی حاصل شده، ولی نقد نشده و هنوز به صورت جنس است) □ سودها تقسیم می شود و نقد کردن جنس ها بر عهده عامل نیست.
 - د) بعد از اتمام تجارت باشد □ چیزی بر عهده عامل نیست، جز همان چیزی که از سرمایه باقی مانده و اگر احياناً سودی هم حاصل شده، بر اساس آنچه توافق شده، بین سرمایه گذار و عامل تقسیم می شود.
 ۳. عامل تجارت، پس از فسخ یا بطلان مضاربه، وظیفه دارد راه را برای تحویل گرفتن سرمایه توسط مالک باز بگذارد. اما وظیفه ندارد به دست مالک برساند. مگر آنکه بدون اذن مالک، سرمایه را به شهر دیگری برده باشد.
 ۴. اگر مضاربه از اول باطل بوده است □ کل سود برای صاحب مال است. مگر آنکه عامل برای خودش معامله کرده باشد؛ آن هم به صورت ثمن کلی (۲) که در این حالت سود حاصله برای خود عامل تجارت است، نه سرمایه دار.
 ۵. پس از فسخ مضاربه، بدهکاری های عامل به افرادی که با آنان معامله کرده، بر عهده عامل نیست.
۲. برای فهم معنای ثمن کلی به درس ۲۷ مراجعه شود.